

Hans Huibers, Bve Raad, over juridische kaders mbo 'Nieuwe WEB vereist vanaf 2008'

Was tien jaar geleden de WEB aanleiding voor grote veranderingen in het middelbaar beroepsonderwijs, nu is dat andersom. De ontwikkeling in dat onderwijs vraagt om wettelijke aanpassing. Hans Huibers, voorzitter van een werkgroep die zich verdiept in die aanpassing, praat over de toekomst van de WEB.

Nee, zegt Hans Huibers, directeur Bve Raad, heel beslist. "Eén overkoepelende wet voor het hele onderwijs, daar zien we niets in." Het idee dat minister van der Hoeven begin november lanceerde, doet volgens de Bve Raad geen recht aan de verschillende onderwijssoorten. "De positie van een roc of aoc is fundamenteel anders dan die van een basisschool. Voor het beroepsonderwijs is het bedrijfsleven het referentiepunt." Dat kun je voor het basisonderwijs niet zeggen. Het juridische kader voor uitvoering van dat beroepsonderwijs is de WEB, de Wet Educatie en Beroepsonderwijs. Tien jaar geleden, 1 januari 1996, trad deze wet in werking. De implementatie had grote gevolgen. De wet verving al een aantal wetten om meer samenhang te brengen tussen mbo, leerlingwezen en volwasseneneducatie. Onderwijsinstellingen kregen nieuwe wettelijke taken waar ze zich op moesten inrichten. "De situatie is nu ingrijpend veranderd", zegt Huibers. "De dynamiek in het middelbaar beroepsonderwijs is de afgelopen jaren heel groot geweest." Hij ziet dat sinds anderhalf jaar als di-

recteur van de Bve Raad. Destijds had hij als Tweede Kamerlid (CDA) politieke verantwoording voor de WEB, een heel andere positie dan nu. "Het is dan boeiend om te zien wat er met de WEB gelukt is en wat niet."

"Aanvankelijk waren roc's (en aoc's) vooral bezig met hun interne proces. Maar de afgelopen jaren is dat verschoven. Ze hebben zich verdiept in hun taak en de deuren open gezet. Het is boeiend om dat van buitenaf te zien." Maar niet alles ging zoals het in de WEB bedoeld was, zo concludeerde de Onderwijsraad in haar evaluatie al in 2001. De Bve Raad acht in de huidige situatie een nieuwe WEB noodzakelijk. Huibers legt uit waarom.

Herontwerp

"Kijk naar de veranderingen in het middelbaar beroepsonderwijs. De stuurgroep Herontwerp mbo is een paar jaar geleden een proces gestart om tot een nog betere aansluiting te komen tussen school en praktijk. Het bedrijfsleven had de wens uitgesproken dat competenties zoals klantgerichtheid, samenwerken en ondernemerschap in de context van de praktijk werden aangebracht."

"Dat betekent allereerst dat kenniscentra kijken welke veranderingen er nodig zijn in de kwalificatiestructuur. Zo is aan het Herontwerp mbo de ontwikkeling van competentiegerichte kwalificatiestructuren gekoppeld."

"Wil je het herontwerp goed vorm geven, dan moet je ook de juridische kaders aanpassen. Er is bijvoorbeeld voor de experimenten (pilots in het kader van het herontwerp) een experimenteerartikel in de WEB opgenomen om die pilots een juridische grondslag te geven."

"In de stuurgroep competentiegericht beroepsonderwijs (voorzitter Margo Vliegthart) zitten onder meer mensen vanuit Colo, Bve Raad, Paepon en binnenkort AOC Raad. Het procesmanage-

ment (herontwerp mbo) en OCW zitten er als waarnemer. Ik ben voorzitter geweest van de werkgroep juridische randvoorwaarden. Vraag was: zijn er wettelijke belemmeringen voor het Herontwerp mbo? Onze conclusie: nee, op de korte termijn kan de uitrol gewoon plaatsvinden."

"Er moeten wel afspraken gemaakt worden voor als onderwijs en bedrijfsleven er onderling niet uitkomen. Of om de afstemming tussen de verschillende competentiegerichte kwalificatiestructuren te regelen. Wat doe je bijvoorbeeld bij dubbeling of tegenstrijdigheden?"

"Tussen nu en 2008 (op 1 augustus 2008 is overgang op de cks voltooid) is daarvoor geen wetswijziging nodig, concludeerde de werkgroep, maar als we dan eenmaal de zaak hebben vormgegeven, lopen we tegen beperkingen aan. Dan wordt het tijd om de kaders aan te passen. Dan moet er fundamenteel worden gekeken. Bovendien is het met deze aanpak mogelijk om de nieuwe wet toe te snijden op de gewenste situatie."

Regio

"Er zijn dan twee mogelijkheden: een nieuwe WEB of enkel aanpassingen. Dat is de discussie. Wij vinden dat er alle aanleiding is om de zaak fundamenteel om te zetten, met een nieuwe WEB. We zijn dan geen juristen die die wet formuleren, maar we leveren de bouwstenen." "Wat betreft die aanleiding kun je drie punten noemen. Je kunt er misschien nog wel meer aanvoeren, maar deze springen er wel uit." →

Hans Huibers, directeur Bve Raad:
"Over tien a vijftien jaar zijn roc's en aoc's geen school meer maar loopbaancentra"

“Allereerst is de positie van roc’s (en aoc’s) fundamenteel gewijzigd ten opzichte van de situatie van tien jaar geleden. Vanwege fusies zijn de vijfhonderd schooltjes samengebracht tot een zeventig instellingen. Dat zijn heel krachtige maatschappelijke ondernemingen die bezig zijn om een stevige regionale worteling te krijgen. Ze zijn bovendien heel intensief bezig om verbindingen te zoeken met het bedrijfsleven. De regionale arbeidsmarkt is immers de belangrijkste afnemer.”

“De overgang naar maatschappelijke ondernemingen is voor de opleidingscentra een natuurlijk proces dat je ook moet regelen in de wet. De gedachte is dan: geef dat proces volle ruimte in een wettelijk kader. Een landelijke borging en stevige verankering.”

“Het eerste punt is dus het regionale aspect. In die regio ligt ook samenwerking met andere onderwijssoorten. Aan de ene kant vmbo–mbo en aan de andere kant mbo–hbo, waar nog veel kansen liggen. Dat kun je niet in Den Haag regelen. Ons standpunt is dat je regulering daarvan aan de regio moet overlaten.”

“Een tweede punt betreft het thema van de bekostiging. Daar moet eens goed naar gekeken worden. Nu is bekostiging van roc’s en kenniscentra gelinkt. Gegevens van roc’s hebben consequenties voor bekostiging van kenniscentra (want meer leerlingen en benodigde opleidingsbedrijven in administratie, grafische sector of groen, dan ook meer fi-

nanciële middelen naar het kenniscentrum dat over die sector praat). Daar moet je volgens ons een knip in aanbrenge. Roc’s (en aoc’s) moet je bekostigen op criteria die voor hen van belang zijn, bijvoorbeeld aantal leerlingen. En kenniscentra moet je bekostigen op hun eigen merites, onafhankelijk van administratieve zaken bij een roc of aoc.”

“Bij Colo (koepel van kenniscentra) leven dezelfde gedachten, maar we moeten er nog eens goed over nadenken.”

“Een derde punt is de besturing en het toezicht op het stelsel van beroepsonderwijs als geheel. Hoe borgen we dat er sprake is van een samenhangend en transparant stelsel dat goed aansluit op de arbeidsmarkt, de verantwoordelijkheden in de regio helder definieert en kan meebewegen met de dynamiek op de arbeidsmarkt.”

Bouwstenen

Het proces naar een nieuwe WEB komt volgens Hans Huibers dan uit een soort natuurlijke noodzaak. “Deze verandering heeft geen institutionele insteek. Daar ben ik heel gelukkig mee. Het komt voort uit veranderingen in het onderwijs. Er is niet een Haagse meetlat op de werkelijkheid gelegd: gaat alles wel zoals we dat in gedachten hebben? Maar de vraag is: hoe moeten de wettelijke kaders worden aangepast aan dat natuurlijke proces? Hoe zorg je dat instellingen ruimte krijgen om in de regio te functioneren? Met alle samenwerking die dan nodig is?”

“Een overweging is ook wel dat er weinig sectoren zo geregeld zijn als het mbo. Iedere sector vraagt de overheid altijd om minder regels en meer geld. Maar wij verwachten nu van de overheid vooral dat ze ruimte voor zelfstandig handelen geeft. Het gaat om de positie van professionele instellingen in de regio. Achteraf volgt dan verantwoording. Dat is voor OCW met een traditie van honderd jaar centrale sturing en regelgeving een enorme verandering. Ik tref er nu in elk geval twee bewindslieden (Van der Hoeven en Rutte) die dat proces ondersteunen.”

“Als we in 2008 een nieuw wettelijk kader willen hebben, dan hebben we nu eigenlijk al haast. De stuurgroep heeft de werkgroep een vervolgoopdracht gegeven om de bouwstenen aan te leveren voor de nieuwe WEB. Dat gebeurt nu. En voorjaar 2006 reiken we de stuurgroep die bouwstenen aan.”

“Het onderwijs over tien of vijftien jaar? Ik denk dat roc’s en aoc’s dan niet meer zozeer ‘school’ zijn, maar meer een loopbaancentrum. Met in de regio ook een functie voor de sociale cohesie. Dan is behalve vakinhoudelijke kennis intensieve samenwerking met bedrijfsleven en andere partners nodig, externe gerichtheid en veel flexibiliteit bij docenten. Ja, er liggen nog een hoop uitdagingen.” □